

Quise serue bone in modico fidelis mitra in gaudium con

vo vae. **a** Beatus ille seruus cum uenerit dominus eius.

uenit iamudam et inuenerit eum uigilantem. **a** Fidelis seruus

domini colitur dominus sup familiam suam. **Evovae. a**

in quo dolus non est. **Evovae. a** Serue bone et

in gaudium domini tui. **Evovae. x** Amant. **v** **Os** u

sanctissime confessor domini monachorum pater et dux

pro nostra omniumque salute. **Evovae. In se. uet. a**

icens. **a** Collocet. **a** Disrupisti. **x** Justus ut palma. **Su**

reduxit dominus uias rectas et ostendit illi re

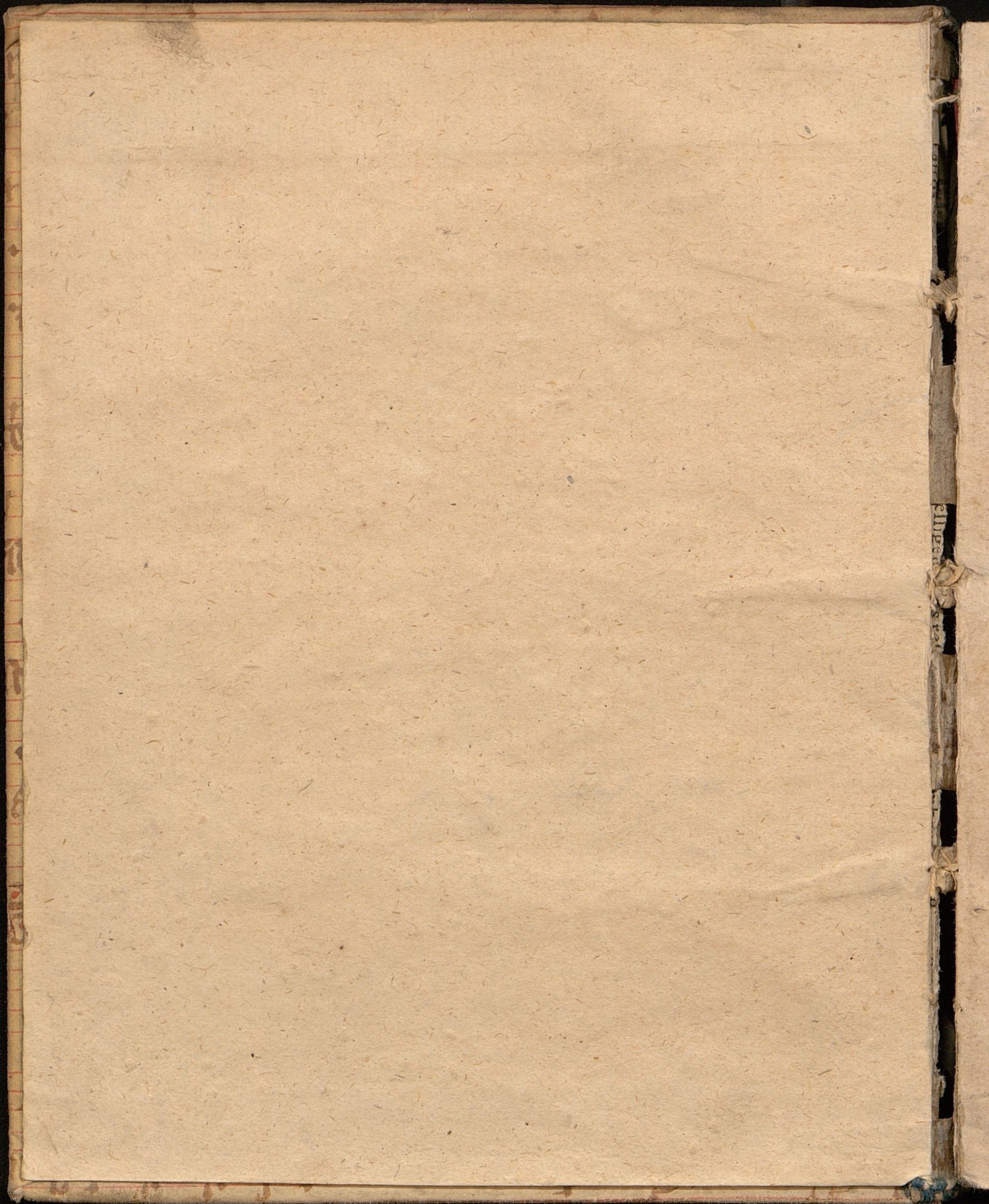

P. 6, 72

oo
ll

R. v. 181. 788.

5
DE SACRA SCRIPTURA

DISPUTATIO III.

quæ est

DE AUCTORITATE

SCRIPTURÆ ALTERA, IN QUÆ

Pontificiorum opinio anascevaſticè destruitur, ei que op-
posita veritas explicatur & cataſcevaſticè aſtrui-
tur seu confirmatur,

Ad publicam συζητησιον in Academia Gryphisvval-
denſi proposita

à

BARTHOLEMÆO BATTO S.S.

Theologiae Doctore & Professore,

Respondente

BARTHOLDO KRAKEVITZ

Nobili Rugiano,

17. Martii.

G R Y P H I S V V A L D I

Exscripsit Augustinus Ferberus Junior,

Anno c1o. 1o. CIV.

Magnificis & Nobilissimis viris Domino ERASMO KUSSOVIO hæreditario in Müggenwalde & Megow aulæ VVolgastanæ Cancellario fideliss. & Dn JOHANNI KRAKEVITZ, hæreditario in Postelitz, ejusdem aulæ consiliario digniss. Agnatis & Mæcenatibus suis officiosè colendis.

UT PERMVLTVM INTEREST, STRENVIV ET Nobilissimi viri, castra hostium eo in loco, in quo summum presidium & munimentum collocatum est, non solum aggredi, verum etiam devincere, quippe quod capite & nervo militiæ destructo, cætera vel spontè corruant, vel facili labore diripiantur; ita quoque non parum è re belli Ecclesiastici ἀσπὸνδῶ quod cum Papiculis Iesuitis Lutherana Ecclesia intercedit, erit, si quis arcem &

^a caput Controversiarum, ex quo Romana Ecclesia salus & integritas dependet, eate defendi directe aggrediatur, destruat. Quis autem, si, quæ sint in orbe Ecclesiastico sorij obepugna, vidit, non videt, hoc præcipue, quò obtineant, Papam cum gente Ladientia Ajolana anxie laborare: Ut Ecclesia Romana, inque eâ summus postolice Pontifex Papa dictus, Christi (Sicut Bieli placet a) vicarius legitime constitutus, jus habeat universale definiendi, constituendi & imperandi omnibus reliquis Ecclesiis b, sit caput, rex, sponsus ecclesiæ adeoque Dominus celestium, terrestrium & infernalium c, Quid? qui nec scriptura, ad quos omnes & singulos nos Salvator remittit d, subiectus, sed suâ, quam sibi in scripturam arrogat censurâ, hanc sibi, licet eam θεὸς πνεύσος, καὶ προφητείας demparte. ἢ ἄγιοι θεὸς ἂ ὑθρίοποι ΤΡΟ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΑΓΙΟΥ φερόμενοι titul. 22. ἐλαλῶσαρ εἶναι Petrus indiget, subditam, cui, quæ & ipse loquatur, & in cap. 5. ante Ecclesia definiat equalia esse proclamare non verentur f, Ecclesiæ porro, non de pote quidem vera, quod si facerent aliquid obtinerent, sed illis sic dictæ, Romana state Papæ scilicet, tantam largiuntur potestatem, quam rectè inspecto negotio Tyrannidem dicas, ut sacra S. in qua tamen ipsa Ecclesia fundata est, & ad quam, si de Ecclesia dubites, tanquam ad principium, inviti licet, recurrunt, nihil auihoritatis aut ponderis habeat, nisi id ab Ecclesia, adeoque ut ipsis placet, Romana impetret, g, Hujus Septicollis Bestiæ cū sophismata, quibus pro summa Ecclesiæ in scripturâ sacrâ auihoritate pugnat, præcedens disputatio abundè diluerit, ut nisi fortè apud adversarios pudor ònis desloruit, quin consentiant facere nõ possint, hâc, quâ vobis, Strenui & Nobiles viri dicatâ volo ὀρθὸς ὀξίαε fundamenta erroneæ doctrine opposita comprehenduntur. Quam ut benevolò animo accipiatis & me meaque studia vobis commendata habeatis ac iuvetis etiam atque etiâ rogo. Valete cum optima vestra familia. GRYPHISWALDII 16. Die Martij, qua Christus Lazarum resuscitavit.

V. M. Studiosissimus
Bartholdus Krakevitz Rugianus.

S. Scr. An- chad. lib. 2. defens. c. Trid.

Thesis I.

Um inter omnes constet, verbum Dei, quod scriptura sacra, hoc est, libris in veteri testamento Prophetis & in novo Apostolicis continetur, Theologiæ fundamentum & principium, regulam quoque ac normam esse, & quidem unicam & solam, ut nos verissimè persuasi sumus, & disputatione sequente evincemus: haud dubiè gravissima est, quæ de eius auctoritate, in quantum ea nobis persuadenda est, inter nos & Pontificios agitur controversia, ut hinc operæ fiat precium, cum ea accuratiùs & plenius aliquantò explicatur.

I I.

Ea de causa disputatione præcedente præcipua rationum momenta solummodò expendimus, quibus Pontificij, & in his ipsorum in hoc certamine hyperaspistes, Thomas Stapletonus, se ostendisse præsumunt. Auctoritatis Scripturæ, seu librorum Scripturæ, quo ad nos causam primam, maximam, optimam, & solam esse Ecclesiæ publicè eos commendantis testimonium, iudicium & auctoritatem. Restat ut veritatem, quam contra istos profiteamur, suis firmamentis constabilitam, proponamus & asseramus.

I I I.

Quia autem in omni disputatione τὸ κενόμενον,

A 2

scu

seu id, de quo disceptatur, semper in conspectu habere oportet, ne extrâ metas evagetur disputatio: Ex ijs quæ de controversiæ statu, disputatione præcedente diximus, quædam huc adsciscenda videntur.

IV.

Cum igitur de auctoritate scripturæ, seu librorum scripturæ, quæritur, *κεινόμυλον* est: Quæ sit in genere causarum externarum prima, maxima, optima, imò sola, per quã libros scripturæ divinos, *θεοπνεύστες*, Canonicos, ipsiusque Dei verbum, esse, ità persuademur, ut *πληροφορία* eã, quæ est fidei, eos pro divinis, *θεοπνεύστοις*, Canonicis, ipsiusque Dei verbo, acceptemus & veneremur.

V.

Pontificij *ἀξιωμα* hoc Ecclesiæ, libros scripturæ publicè commendantis, testimonio, iudicio & auctoritati deputant: Nos id Ecclesiæ derogatum scripturæ ipsi arrogamus & assignamus, eamque fidei, qua credimus ipsam ipsiusque libros divinos *θεοπνεύστες* & Canonicos esse, optimum & sufficiens principium, ideoque sub genere causæ externæ primam, maximam & optimam esse, affirmamus.

VI.

Ecclesiæ, & quidem non Romanæ tantum, sed & cuicumque veræ, primitivæ, vel modernæ, dum *ἀξιωμα* hoc derogamus, nihil de ejus dignitate & excellentiâ detrahimus; Tantum, quod ei perperam à Pontificijs tribuitur, ei negamus, propriam interim excellentiam & dignitatem ei relinquentes.

7. Consi-

VII.

Consistit ea in hoc, quod Ecclesia primùm Nò-
vi Testamenti ab Ecclesia Veteris Testamenti, libros
Mosis & Prophetarum, tum Ecclesia Apostolorum
ab Apostolis ipsis, præter hos, etiam Evangelistarum
& Apostolorum libros accepit, & acceptos poste-
riori Ecclesiæ, tanquam Propheticos & Apostolicos
commendavit: quæ deinceps istorum fidelis custos
& asservatrix extitit, suoq; testimonio, tanquam
per manuum traditionē ab Apostolis ipsis acceptos,
deinceps omnibus commendavit & commendat.

VIII.

Hoc Ecclesiæ, respectu scripturæ, est officium:
In quo autem hoc nondum præstat, ut fidei illa,
πληροφορία, qua credimus libros ab Ecclesia cōmēdatos
esse indubitato divinos & canonicos, animis nostris
ingeneretur: Sed, tanquam testificatio historica,
probabilis, & quam nemo temerè refutare potest,
causa saltem est, quâ ad hoc credendum primitus
movemur & inducimur.

IX.

Ipsa deinde fidei πληροφορία ex diviniore princi-
pio sequitur, ipsis scilicet libris scripturæ, qui divini-
tatem & θεοπνευσίαν suam, per interna sua & propria
quædam κριτήρια, operante per ea Sp. sancto, animis
legentium & audientium insinuant.

X.

κριτήρια hæc cum multa sint, præcipua saltem at-
tingemus. Primùm antiquitate sua & rerum in se
proditarum, Scriptura θεοπνευσίαν & divinam suam au-
toritatem egregiè commendat. Neq; enim anti-
quior scriptura extat ulla; & quæ præter hanc

A 3

extant

extant, historias continent Biblicis multis seculis
posteriores.

XI.

Biblica namque scriptura historiam suam inde à
primâ rerum omnium origine deducit, de qua in ali-
orum alioquin vetustissimis scriptis, aut altum est
silentium, aut non, nisi ex hac mutuatiâ & prætereâ
fabulis multis depravatâ, extant narrationes.

XII.

Ut taceam, antiquitatem scripturæ Biblicæ, etiam
prodi ipsâ lingua, quâ conscripta est, hebræâ scilicet,
quam omnium antiquissimam esse, nomina & Patri-
archarum, ante & post diluvium qui vixerunt; &
eorum, qui primi gentilium populorum progenito-
res exstiterunt: & denique imperiorum vetustissi-
morum satis convincunt. Hæc enim omnia aut
ipsa per se, aut origine saltem Hebræa esse constat.

XIII.

Secundò, Rerum & doctrinæ, quæ scripturâ sa-
crâ continentur, Majestas & sublimitas non potest
non apud omnes haud oscitanter & perfunctoriè,
eam legentes & considerantes, divinam auctorida-
tem ei conciliare. Neque enim res solùm aut na-
tura notas, aut ex Patriarcharum narrationibus ut-
cunq; gentilibus cognitæ proponit: Sed prætereâ
profundissima regni cœlestis mysteria, quæ non mo-
dò omnem rationis humanæ captum fugiunt; sed &
omnia humanorum ingeniorum, utut excellentium,
acumina retundunt.

XIII.

Quod enim tantùm fuit unquam ingenij acumen,
quod

quod adorandam in unitate divinâ Trinitatem, aut
Deum in carne manifestatum comprehendere; Rom. 16.
Quod extremam humanæ naturæ corruptionem, &
mirabile justitiæ & misericordiæ divinæ in ejusdem
reparatione & instauratione temperamentum per-
vestigare valuit? Hæc & alia ejus generis plura,
mysteria sunt æternis temporibus tacita, & à seculis
in DEO abscondita, omnem principum hujus se- 1. Cor. 2.
culi altitudinem transcendentia; Sapiencia Dei 1. Cor. 1.
sunt, quæ quamvis humanæ sapientiæ stultitia vide-
atur, eam tamen infatuat; Siquidem per stultitiam
prædicationis Deo salvos facere credentes placuit.

XV.

Sola autem scriptura sacra ea pandit, in qua ju-
xta delegationem æterni Dei sunt manifestata, Rom. 16.
Quis igitur, hoc animadvertens divinam & excel-
lentissimam scripturæ sacre auctoritatem neget?

XVI.

Tertiò, Sed &, quòd hæc tam sublimia regni cœ-
lestis mysteria orationis genere, non ad pompam &
inanem ostentationem composito; sed simplici &
inculto, attamen casto & puro, in scriptura sacra de-
scripta proponuntur, haud mediocriter divinam
ejus auctoritatem illustrat.

XVII.

Ut ut enim orationis filum simplex neglectumq;
fit; mirabilis tamen & divina per ipsum sese exerit
vis ad hominum animos afficiendos, & tam sublimi-
um mysteriorum cognitione imbuendos: Nimi-
rum, causam reddente Apostolo, sic sermonem tem-
perare Spiritui sancto placuit, ut non persuasorijs
humanæ

1. Cor. 2. humanæ sapientiæ verbis, sed Spiritus potentia armatus esset, Deiq; virtute, non hominum sapientia, fides nostra niteretur.

XVIII.

Quartò, Harmonia quoque & admirabilis ille concentus doctrinæ, quæ omnibus libris Canonicis Veteris & Novi Testamenti, una & nusquam à se dissentiens invenitur, ratione prorsus irrefutabili divinam scripturæ sacræ auctoritatem asserit.

XIX.

Quid enim? an non, quod tot scripturæ sacræ libri, tam distinctissimis temporibus à tam multis amanuensibus scripti nihil habent, vel in doctrina, vel in dictis etiam, verè dissonum & dissentiens, non hominem aliquem, sed verum DEUM eos auctorem habere convincit, adeoq; confirmat, quod de omni scriptura Canonica D. Petrus ait: Non voluntate humana allatam esse Prophetiam; sed sanctos Dei homines locutos esse, impulsos à Spiritu sancto?

XX.

Et huc pertinet, quod utriusq; Testamenti libri, tanto consensu sese mutuò etiam confirmant; itaq; ab uno eodemq; auctore, Deo scilicet, se profluxisse, ideoq; divinos esse ostendunt.

XXI.

Nam & Novi Testamenti scriptura scripturam Veteris Testamenti confirmat, dum non tantum ad eam legendam & diligenter scrutandam homines remittit; sed & passim ex ea testimonia repetit, iisq; se munit & confirmat, ostendens in ea se fundatam esse; Et vice versa, Veteris Testamenti scriptura

ptura Novi Testamenti scripturam confirmat, dum, quæ in hac est veritas, in illa figurarum umbris fuit repræsentata, & quæ in hac impleta leguntur, in illa sic futura prædicta fuerunt.

X XII.

Quintò, Unde oraculorum & vaticiniorum, quæ in scripturâ sacrâ proponuntur, veritas colligitur, quæ & ipsa irrefutabile planè est divinæ ejus auctoritatis *κρίτηριον*.

X XIII.

Futurorum enim certam prædictionem, Deus passim sibi soli vendicat, in primis verò, illustri loco Esa. 42. v. 9. Quia igitur scriptura sacra non tantum verissimas & eventu ipso comprobatas prædictiones continet; sed & Scriptores ejus illi ipsi sunt, per quos & quorum ministerio prædictiones illæ factæ sunt: Quis hinc non agnoscat scripturam sacram ipsam, primò & principaliter à Deo ipso profectam, & hinc divinæ planè auctoritatis esse.

X XIII.

Sextò, Miracula quoque, quæ in scripturâ Bibli- cã non tantum descripta extant; sed &, quæ divinæ potentiae virtute, cum per sanctos Dei homines, tum per Christum Dei filium ipsum, in confirmationem & propagationem illius ipsius cultus & doctrinæ, quæ in eã comprehensa est, facta sunt, haud leve momentum ad *ἀυθεντίαν*, & divinam auctoritatem scripturæ sacræ conciliandam adferunt.

X XV.

Etsi enim falsarum quoque doctrinarum aucto-
B res &

res & assertores, miracula sæpè ostentârunt; Quem-
Matth. 24. admodum & Salvator noster & divus Paulus, *Anti-*
2. Theff. 2. christum miraculis clarum futurum, prænuntiârunt;
Tamen isthæc vera miracula non sunt; sed nil nisi
præstigiæ & lusus quidam Diabolici, quibus Satan
filios incredulitatis, quòd, repudiata veritate, men-
datio delectantur, dementat: Quamobrem & A-
postolus Paulus non Dei, ut vera miracula, sed Dia-
boli virtute illa fieri asserit.

XXVI.

At quæ in scriptura sacra, vel per Christum, vel
per sanctos Dei homines facta, proponuntur mira-
cula, talia sunt, quæ vel ob evidentiam negare, vel
ob manifestam divinæ Majestatis vim atque sensum
reprehendere nemo potest, quin nec, nisi enormiter
blasphemus, audeat.

XXVII.

Hinc igitur divinam scripturæ auctoritatem e-
gregiè demonstrari, quis inficietur?

XXVIII.

Septimò: Sed &, quod scriptura sacra, ut & Ec-
clesia ejus custos, adversus tot Diaboli & impij mun-
di furores atque conatus, inter tot Imperiorum rui-
nas & vicissitudines, inter tot sævas persecutiones,
miraculosè conservata est: Quis non hoc invi-
ctum divinæ auctoritatis scripturæ argumentum esse
agnoscat.

XXIX.

Tempore certè Iosifæ Regis in ipso Dei populo
Diabolus effecerat, ut legis liber, aliquandiu, ubi ef-
2. Reg. 22. set, ignoraretur; In primo Hierosolymæ excidio,
incen-

incenso per Babylonios templo, quo facer codex af-
servabatur, eum igne & flammis absumere prorsus
tentavit (& sunt, qui, quamvis falso, hoc factum pu-
tent, & postea, soluta captivitate Babylonicâ, per
Esdram, Spiritu sancto dictante, quasi postliminio
Ecclesiæ restitutum,) Antiochus, truculentissimus
Ecclesiæ hostis, tempore Macchabæorum, omnes le-
gis codices conquiri & cremari jussit: Ut taceam,
quod nunquam non per hæreticos scripturæ codi-
ces, si non planè tollere, saltem falsare & corruppe-
re Diabolus conatus est. Quod autem hic Diaboli
conatus à tot mille annis irritus fuit, quâ, nisi divinâ,
potentiâ factum dicemus? Quin igitur per hoc et-
jam divinam planè auctoritatem scripturæ sacræ af-
sertam agnoscimus.

XXX.

Ipsa verò ejusdem scripturæ sacræ & doctrinæ,
quæ in ea compræhenditur, in omnes gentes propa-
gatio non minùs evidens divinæ ejus auctoritatis
documentum, imò κρητίσιον esse censendum est.

XXXI.

Diximus suprâ, scripturam sacram mysteria pro-
ponere à seculis in Deo abscondita, eaq; ita compa-
rata, ut, quamvis in se Dei sunt sapientia, hominibus
tamen, alijs scandalo sint, alijs stultitia videantur.
Iam, quod homines & cum primis gentiles, ratio-
nem suam sub obsequium Christi fide captivantes,
tanquàm Dei sapientiam ea acceperunt, cui, nisi divi-
næ, potentiæ & virtuti, per scripturam sacram se ex-
crenti, ascribendum est? Paulus certè hoc ipsum in-
ter pietatis mysteria ὁμολογῶμεν μεγάλα numerat.

B 2 Non

2. Reg. 25.

2. Par. 36.

Clemēs A-

lex. primo

stromâ:

Iren. lib. 3.

cap. 23.

Leont. lib.

de sect.

act. 2.

Isidorus de

ffic.

Raban. de

Inst. cleri.

cap. 54.

1. Macch. 1.

Rom. 16.

1. Cor. 1.

2. Cor. 10.

Non potest igitur non hoc divinæ auctoritatis scripturæ infallibile documentum esse.

XX XII.

Nonò, Eandem verò ostendit etiam, quod plurimi imò innumeri penè inventi sunt, qui ob confessionem & professionem veritatis, in scripturâ patefactæ, exquisitissima subierunt tormenta & supplicia, eaq; divini Spiritus virtute tantâ pertulerunt, constantiâ, ut etiam suppliciorum suorum spectatores, hostes suos, in stuporem agerent.

XX XIII.

Demùm, ut alia præteream, ipsi quoque librorum Biblicorum auctores ad divinam eorundem auctoritatem agnoscendam faciunt.

XX XIII.

Fuerunt nimirum omnes ferè homines indocti, illiterati, nonnulli etiam hostes & persecutores doctrinæ cœlestis, itaque ad docendum inepti: At, qui sine ulla humanâ institutione divinorum mysteriorum cognitione imbuti sunt, & ad docendum ea alios apti & idonei facti, non ad tantum voce ea prædicârunt, sed & scripto, in commodum omnis Ecclesiæ, consignârunt: Quod cum, non aliâ, quam divinæ gratiæ virtute, fieri potuerit, quis hinc non de divinâ scripturæ sacre auctoritate persuadeatur.

XX XV.

Et hæc ex multis præcipua sunt κριτήρια illa, quibus dicebamus scripturam sacram θεοπνευσίαν & divinam suam auctoritatem animis humanis insinuare, itaque sub genere causarum externarum, primam, maximam, optimam esse fidei, qua eam Canonicam
hoc

hoc est Prophetica & Apostolica, esse certi sumus. Ad hæc enim cum accedit Spiritus sancti testimonium, & per istud ea in cordibus nostris obfignantur, sequitur tandem ista fidei, *ᾠληροφορία*, qua de divina scripturæ auctoritate interiùs persuasi, eam pro Canonica & divina scriptura seu verbo DEI acceptamus & veneramur.

XXXVI.

Et hæcenus sententiæ nostræ *ἔκθεσις* & declaratio fuit: Restat, ut eam rationum momentis confirmemus, ostendamusque, non Ecclesiam, sed scripturam ipsam, auctoritatis suæ divinæ, in quantum ea nobis persuadenda est, maximè idoneum testem esse.

XXXVII.

Ratio summa & quæ instar plurimum esse potest, est, quod summam & planè divinißimam auctoritatem esse oportet, ejus, per quod, tanquam in externis causis primam, maximam, optimam, imò solam, divina Scripturæ sacræ seu librorum ejus auctoritas ita nobis persuadenda est, ut eam *ᾠληροφορία* eã & tantã, quæ & quanta est fidei, suscipiamus. At in causis fidei de Canonica scripturâ externis, auctoritas tanta non est Ecclesiæ, sed solius Scripturæ sacræ. Ergò hæc, non illa est in causis externis prima, optima, maxima, ob quam libros Scripturæ tanquam canonicos & divinos fidei *ᾠληροφορία* suscipimus.

XXXVIII.

Major sua luce splendet. Fides enim cum, Auctore Epistolæ ad Hebræos definiente, sit *ἔλπιζομένην* *Hebr. 1.*
ὑπόστασις καὶ πραγμάτων ἔλεγχος *ὁ βλέπομένην*, multò

B 3

certior

certior, quàm vel scientia, vel demonstratio ulla; excellentissimam & divinissimam auctoritatem esse, necesse est, cui ipsa, tanquàm fundamento, innititur, & ex quo, tanquàm principio suo proprio & adæquato, profluit.

XX XIX

Et agnoscunt hoc ipsi adversarij, dum fidei de Canonica & divinâ scripturarum auctoritate, causam in externis primam, optimam, maximam & solam Ecclesiæ testimonium judicium & auctoritatem, constituentes, infallibilitatem & propè divinitatem ei tribuunt: Major itaque, ut diximus, suâ luce splendet.

XL.

Minor verò κρινομενον est, quâ dicimus divinam & excellentissimam auctoritatem non Ecclesiæ, sed solius scripturæ sacræ esse. Hæc igitur nunc porro probanda erit.

XLI.

Est autem minor hæc duarum partium: una, ἀποφατικῆ, altera καταφατικῆ: pro hac diversitate probatio etiam nostra bimembris futura est: primùm, Pontificiorum opinionem, qua divinam illam & excellentissimam auctoritatem Ecclesiæ esse putant, ἀνασκευασικῶς destruemus; deinde nostram, quâ eam soli scripturæ sacræ tribuimus κατασκευασικῶς constituemus.

XLII.

Et in Pontificiæ quidem opinionis ἀνασκευῆ non est, quòd nunc magnoperè laboremus. Magna enim ex parte eam jam tum præstitimus, dum disputatio

tatione præcedente præcipua argumenta diluimus, quibus ex Pontificijs Stapletonus Ecclesiæ summam & excellentissimam auctoritatem conatus est asserere.

XLIII.

Sed & cum testimonium & iudicium, cui fidem de Canonicis scripturis, tanquam fundamento inniti, & propter quod eas tanquam Canonicas & divinas scripturas recipi oportet, in fallibile & ἀνόπισον esse debeat, magnâ sarcinâ, quod addictâ ἀνασκεινὴν, nos *Vide disputa- tionem præceden- tem à the- si 45. usq. ad 66.* disputatione eadem etiam deoneravimus, dum testi- monio & iudicio Ecclesiæ infallibilitatem detraximus. Hac enim detracta divina auctoritas eidem quoque detracta est: Quam vero testimonio consistare oportet, quod fidei fundamentum atque principium immotum solum & sufficiens esse debet.

XLIV.

Neque enim, ut malè & falsò Stapletono, alijsq; ejus complicibus, persuasum est, sufficit, quod Ecclesiæ testimonium suo modo divinum, seu humano divinum est, ideoq; etiam suo modo infallibile.

XLV.

Nam, ut testimonium aliquod fidei causa principium ac fundamentum solum & sufficiens sit, simpliciter & per se divinum ac infallabile id esse oportet; quin & tale, quod à simpliciter divina & infallabili auctoritate promanasse constat: Adeò quidem, ut ne Prophetarum quidem & Apostolorum testimonio simpliciter standum sit, ipsumque fundamentum & principium fidei solum & sufficiens credendum, nisi in quantum ex immediatâ ipsorum vocatione infalli-
bilem

bilem Spiritus sancti assistentiam ipsos habuisse, & per hanc certissimam Dei veritatem seu verbum docuisse & consignasse constat.

XLVI.

Hâc namque de causâ, **D E U S** ad docendum emittens Prophetas & Apostolos suos, hoc maxime operam dedit, ut de divinâ & immediatâ ipsorum vocatione ijs, ad quos mittebantur, constaret, vel per miracula, vel aliâ ratione. Hac etiam de causa videmus Paulum cum primis, non communi illâ, quâ alij Apostoli, sed aliâ extrâ ordinem ratione, constitutum Apostolum toties & tam enixè passim ad immediatam suam vocationem provocare: In primis Act. 22. & 26. ubi historiam suæ conversionis & vocationis integram recenset: Et ad Gal. 1. ubi Apostolum se constitutum esse dicit, non ab hominibus, nec per homines sed per Christum & Deum Patrem: Nimirum, ut hinc, infallibilem Spiritus sancti assistentiam se habere & ex hac certissimam **D E I** veritatem proponere, auditoribus suis persuadeat.

XLVII.

Jam, cum posterior Ecclesia immediatam vocationem & missionem non habeat, ut ut suo modo divinum sit ejus testimonium, necessariò tamen consequitur, ipsum non modò purè divinum non esse, sed nec eum divinæ auctoritatis, & infallibilitatis gradum attingere, ut fidei causa fundamentum & principium solum & sufficiens, quin nec præcipuum, esse possit.

XLVIII.

Sed præter hæc ad Pontificiæ opinionis ἀνασκησις,
ut

ut alia omittamus, tria etiam hæc considerentur. Primum quòd omnis ecclesiæ auctoritas, quanta quanta est, à scriptura dependet (adversarijs etiam ipsis attestantibus, dum, quam ostentant, Ecclesiæ suæ auctoritatem excellentissimam, ex amplissimis veræ Ecclesiæ factis & in scriptura Prophetica & Apostolicâ consignatis, promissionibus probare solent) hinc ergo sequitur non posse vicissim scripturæ auctoritatem ab Ecclesia dependere.

X L I X.

Est hoc argumentum planè & διαλυτομ, ut ut solutionem ejus facilem, & simili Iohannis de Christo, & Christi vicissim de Iohanne testificantium confodi existimet Stapletonus. *lib. 3. defens. adv. Wuttakerum cap. 3.*

L.

Nam, quod ipse etiam agnoscit, quamvis non satis explicat, testimonij Iohannis de Christo, & Christi de Iohanne non est eadem ratio. A Christi enim testimonio maximâ ex parte Iohannis dependet auctoritas: Iohannes verò suo testimonio quidem ad Christum quasi manu duxit, & ad faciliorem ejus agnitionem audientibus se profuit; at auctoritatem ei, hominum respectu, non dedit; ità ut ab ejus testimonio Christi auctoritas penderet.

L I.

Quin potiùs dependet ea à testimonio multò excellentiore, ipsiusmet scilicet patris cœlestis & angelorum, tum scripturæ Propheticæ in Christo ad impletæ; & clarissimè tunc eluxit miraculis, quæ in cōfirmationem doctrinæ suæ edidit, ipsomet dicente: Ego testimonium majus habeo testimonio Iohannis,

C opera

opera enim, quæ dedit mihi Pater, ut perficerem,
ipsa testantur de me, quod pater miserit me.

LII.

Patet hinc aliud esse duorum vel plurium mutuam
de se invicem testificationem; aliud à testificatio-
ne istâ auctoritatem illorum mutuò dependere: Illa
esse potest, hæc neutiquam. Impossibile enim est,
ut, cum unum totum dependet ab altero, hoc ab illo
vicissim totum dependeat.

LIII.

Admittimus igitur, Ecclesiam & scripturas de se
mutuò testari; At mutuam auctoritatis cujusque à
testimonio isto mutuo dependentiam negamus, ean-
demq; hinc diversitatis rationem esse dicimus, quæ in
testimonio Christi & Iohannis mutuo.

LIV.

Scriptura de Ecclesia testificans auctoritatem ei
nostri respectu dat; Ità, ut omnem, quam habet Ec-
clesia nostri respectu, auctoritatem, eam à scriptura
habeat: Ecclesia autem, de scriptura testificans,
non dat ei auctoritatem, sed ad eam credendam tan-
tùm quasi manu ducit: Ipsa vero scriptura, ut per
se authentica est, ita suo ipsius testimonio, ut dictum
est, & postea luculenter demonstrabitur, auctori-
tatem suam plenissimè persuadet.

LV.

Secundum, quod, ad ἀναστροφή opinionis Ponti-
ficiæ pertinens, considerandum proponimus, est;
quòd per opinionem istam Ecclesia domina fidei
constituitur. Si enim Ecclesiæ est, auctoritate sua præ-
scribere, qui libri credendi sint Canonica & divina
esse

esse scriptura, Ita quidem, ut auctoritas hæc sola & tantum causa sit, ob quam eos tanquam Canonicos & divinos suscipere debeamus, adeoque iudicium de illis ad hujus unius auctoritatis, ut Stapletoni verbis utamur, calculum revocare: Certum est, Ecclesiam dominatum quendam in fidem sibi usurpare: Contra, quam fecit, vel facere ausus fuit Apostolus ad Corinthios suos scribens: Non dominamur fidei vestræ, sed cooperatores sumus gaudij vestri; per fidem enim statis.

In triplē.

adv. Wistakerum

Cap. 17.

2. Cor. 17.

LVI.

Tertium est, quod, Pontificiorum opinione admissa, sequeretur, auctoritatem scripturæ, nostri respectu, non nisi precariam esse. Hoc autem cum absurdum & in Deum ac scripturam sacram contumeliosum sit, Pontificiorum quoque opinio non absurda modo, sed & in Deum atque scripturam sacram contumeliosa sit oportet.

LVII.

Possent hæc ἀνασκευῆς tela longius extendi, nisi ad κατασκευῆς sententiæ nostræ properandum videretur. Prius tamen rationes quasdam examinabimus, ob quas scriptura sacra, ad sui ipsius testimonium, & hujus quidem testimonij hoc fastigium, ut ipsum sit in genere causæ externæ auctoritatis suæ divinæ causa prima, maximà, optimà, sola, Stapletono admittenda non videtur. Obstaculis enim & remoris è viâ ematis, facilius haud dubiè, & expeditior futura est progressio.

LVIII.

Scriptura igitur sui ipsius, seu divinæ auctoritatis suæ

*In triplic.
cap. ult.* *Colloq. Ra-
visb. sept. 9.* tis suæ, testis primus, maximus, optimus & solus, at-
que sufficiens esse non potest; Quia, inquit, Scri-
pturæ divinæ testimonium, ut in Codice legitur, in-
ternum divini Spiritus testimonium infallibiliter ac
necessariò conjunctum non habet. Mirum, quòd
non cum blasphemò Jesuita Gretsero, Spiritum san-
ctum ad se condemnandum advocat, quòd ei, per
Scripturam sacram de ipsius divinitate testificantis,
credere nolit.

L VIII.

Quare autem? Rationes uno quasi cumulo
coacervatas aliquot expromit. Sic enim pergit:

1. Tum, quia litera scripta divino Spiritu formaliter
non imbuitur (quemadmodum videlicet paulò an-
te dixit, Ecclesiam divini Spiritus doctrinà formali-
ter imbui, quâ imbuta, alios docet) tum maximè,
2. quia scripturis ipsis, aut earum lectioni Spiritum san-
ctum Christus non promisit; cum scriptura, aut
3. legentibus illam sese usque ad consummationem se-
culi adfuturum Christus non prædixit; nec scri-
pturam ad docendum misit. Nempè scriptura lite-
ra muta est, ad docendum seseq; explicandam ad di-
stinguendum & proponendum ea, quæ sunt fidei,
4. per se apta nata non est: Et paulò post: ex sola
scripturarum lectione, innumeri facti sunt & fiunt
hæretici: Ex sola Ecclesiæ definitione nulla un-
quam hæresis, aut ortum aut progressum accepit,
imò omnes perpetuò hæreses jugulatæ & repressæ
sunt. Hactenus Stapletonus. Rationes scilicet pro-
fert sex, quæ quanti sint momenti, considerandum.

L X.

Prima est, litera scripta divino Spiritu formali-
ter non

ter non imbuitur. Ergo non concurrit cum Spiritu sancto sub ratione causæ externæ, ad fidem hominibus ingenerandam. Antecedens est ambiguum; si per formaliter imbui, intelligit quasi mixtionem magicam Spiritus sancti & literæ scriptæ ac lectæ, facile admittitur: Sin verò, quod facit, Spiritus sancti cum scripturâ sacrâ lectâ copulationem, negando, aut de scripturæ sacræ formali ratione esse, quod doctrinam continet Spiritus S. seu à Spiritu sancto dictatam, aut scripturam sacram, pro ut legitur, esse iustrumentum, quo fidem animis hominum Spiritus sanctus ingenerat, insigniter est in scripturam sacram ipsūmq; adeò Spiritum sanctum blasphemus.

LXI.

Ad quid enim scripturæ sacræ lectio in ipsa tantoperè passim commendatur, si ex ea utilitatem nullam sumus relaturi? Quæ autem scripturæ lectæ potest esse utilitas, sine Spiritus sancti ei conjunctâ gratiosa operatione? Nulla utiq;. Absit verò, ut scripturæ sacræ lectæ utilitatem nullam esse dicamus. Paulus certè, de Scripturæ sacræ non tantum auditiæ, sed & lectæ (ut qui ad eam legendam scriò Timotheum adhortatus est) utilitate egregiè concionatur, in 2. sua ad Timotheum scribens: A puero sacras literas novisti, quæ te erudire possunt ad salutem. Omnis enim scriptura, divinitus inspirata, utilis est ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctionem, ad institutionem eam, quæ est in justitia, ut perfectus sit homo Dei, & ad omne opus bonum instructus. Impudens sc. Stapletoni os, mendacij, & manifestæ impietatis redarguit.

Iohan. 5.

1. Tim. 4.

2. Pet. 1.

& alibi.

1. Tim. 4.

C 3

At enim

LXII.

At enim, inquit ratione secundâ & tertiâ, Christus scripturis ipsis aut earum lectioni Spiritum sanctum non promittit, nec cum scripturâ, aut cum legentibus illam se usque ad consummationem seculi ad futurum prædixit. Falsum verò hoc. Cum enim Christus Spiritum sanctum & præsentiam suam Ecclesiæ promittit, non simpliciter hoc promittit Ecclesiæ, nec quatenus extrâ verbum Dei scriptum suis ad inventionibus indulget: Sed quatenus cum omnes fideles, tum maximè Ecclesiæ doctores, quorum est verbi Dei de Scripturis sacris publica professio, præviâ ardenti precatatione, scripturas sacras assidui, accubui legunt, meditantur, verumq; dictorum sensum inquirunt. Hoc cum fit, Christus cum Spiritu suo & scripturis & lectioni & legentibus ac meditantibus ex promissione adest.

LXIII.

Quia enim Deo & Domino nostro JESU CHRISTO nobiscum loqui hodiè placet, non immediata ratione, quâ olim ad Prophetas & Apostolos; sed mediata: scripturæ sacræ sunt ipsum illud medium, & quidem primum & optimum, per quod & in quo DEUS & CHRISTUS Dominus noster nobiscum loquuntur, imò sunt ipsum illud verbum, quod nobiscum loquuntur. In quibus libris, inquit de libris Prophetarum & Apostolorum Augustinus ad Iulianum, Tua dignitas optimè excrescere solet, quia per illos nobis loquitur ipse DEUS, & Dominus noster, & piæ voluntatis nobis demonstrat effectum. Quomodò igitur cum Spiritu sancto Christus scripturæ lectæ & legentibus non adsit?

Quarta

LXIII.

Quarta ejus ratio est: Christus scripturam non misit ad docendum. Ergò non docet vel docere potest. Ridiculè & insulsè. Christus Ecclesiæ doctores ad docendum ablegans eos non sine scriptura, sed cum scriptura: hoc est, doctrinâ scriptis Prophetis & Apostolicis comprehensa, indeq; hausta, ablegat: ità quidem, ut si quid extrà, vel contrà eam doceant, missionis suæ limites transfiliant, sintq; non Christi ministri, & Spiritus sancti *σώεργοι*, sed Sata-næ ministri, in quos Anathematis fulmen vibrat D. Paulus. Ad legem enim & testimonium, inquit *Gal. 1.*
 Deus ipse per Prophetam, si non dixerint juxtà verbum hoc, non lucebit eis Lux matutina. *Esa. 8.*

LXV.

Etsi igitur scriptura, propriè loquendo, non mittitur: Est tamen illud, cum quo Ecclesiæ doctores ad docendum mittuntur, certam eis monstrans & præstituens regulam, juxtà quam doceant, itaq; suo modo maximè docet, dirigendo prædicationem, fidem & vitam, ne quid vel falsi doceatur, & credatur, vel impij quid admittatur.

LXVI.

Atqui, pergit, scriptura est litera muta. Ad docendum igitur seseq; explicandam, ad distinguendum & proponendum ea, quæ sunt fidei, inepta est. Antecedens peccat *ἄτι*. Muta quidem est scriptura, ut est litera; At ut verbum Dei continet, maximè vocalis & sonora est. Loquitur in ea, tanquam verbo suo, Deus Pater, Filius & Spiritus sanctus: Loquuntur in ea scriptores ejus, Moses, David,

Iohan. 5. David, Prophetæ, Evangelistæ, Apostoli: Confir-
mante hoc Christo ipso, cum ad Iudæos ait: Est qui
vos accusat Moses; Et cum in parabola Abraha-
Lucæ 16. mum introducit, remittentem fratres divitis Epulo-
nis ad audiendum Mosen & Prophetas.

LXVII.

Ut autem scriptura sacra simpliciter muta non
est: Ita ad semetipsam explicandam, distinguendum
& proponendum ea, quæ sunt fidei, aptum Spiritui
sancto medium seu instrumentum est. Omnis enim
obscurioris loci explicatio, omnis rei, ad fidem per-
tinentis, distinctio, omnis dogmatum fides, ex scri-
ptura fluant necesse est, ut disputatione sequente,
σὺν θεῷ, ostendemus. Quamobrem etiam, ut Au-
Lib. 2. de doctrina Christi cap. 6. gustini verbis utamur: Magnificè & salubriter scri-
pturas sanctas, Spiritus sanctus locis apertioribus
& obscurioribus modificavit, ut illis quidem fami
occurreret, his autem fastidia detergeret: Nihil ta-
men ferè de obscuritatibus illis eruitur, quod non
planissimè dictum alibi reperiat.

LXVIII.

Demùm ex sola Scripturarum lectione quòd in-
numeros factos esse, & fieri hæreticos criminatur, &
hinc sequi putat, lectioni Scripturæ testimonium Spi-
ritus sancti internum, tanquam cum instrumento
suo, conjunctum non esse. : *ἡκλάφητορ ψεύδῃ* est, ac-
cidentis & causæ quod appellatur.

LXIX.

Neque enim lectioni Scripturæ per se inest, vel
adjacet, quòd multi Scripturam legentes hæretici
facti sunt & fiunt, tum & in hæresi perdurant. : Sed
ipforum

ipforum legentium hoc vitium est, dum videlicet hi, vel non satis attentè Scripturam legunt & considerant, vel ad lectionem ejus præjudicijs & præconceptis opinionibus occupati accedunt, sensum & intelligentiam dictorum, non referentes ex scriptura, sed in eam inferentes. Hinc enim, inquit iterum Augustinus, dum Scripturæ bonæ intelliguntur non benè, & quod in eis non benè intelligitur, etiam temerè & audacter asseritur. Hinc, inquam, natæ sunt hæreses, & dogmata quædam perversitatis illaqueantia animas & in profundum præcipitantia.

*Tract. 18.
in Iohannem.*

L X X.

Hinc si scripturæ vel lectioni ejus aliquod vitium adferri existimat Stapletonus, quin idem quoque definitioni Ecclesiæ impingit. Nam quòd ex sola definitione Ecclesiæ nullam unquam hæresin ortum aut progressum habuisse ait, splendidè nugatur, ne dicam, mentitur. Experientia enim & hæreson historiæ testantur, etiam audita definitione Ecclesiæ plurimas hæreses exortas esse, ipsarumque auctores sæpè Ecclesiæ definitiones in patrocini-um advocare.

L X X I.

Hoc itaq; si definitioni Ecclesiæ, citrà ejus vitium accidere agnoscit, quin de lectione scripturæ idem quoque agnoscit? Itaque per hoc, quòd ex lectione scripturæ multi hæretici facti sunt, vel (ut planius & rectius loquamur) quòd multi legentes Scripturam hæretici facti sunt, internum Spiritus sancti testimonium, à scriptura, tanquam instrumento suo optimo, non divelli.

D Nam

LXXII.

*In rele-
tione prin-
cipiorū si-
dei doctri-
controv. 4.
artic. 1.
quest. 1.
Johan. 21.* Nam quòd alibi ait, Scripturam sacram esse id,
quod creditur, non autem instrumentum seu medi-
um, per quod creditur: Falsum est & omnibus illis
dictis, quæ de usu & fructu Scripturæ sacræ loquun-
tur, adversarium. Unus certe Iohannes hoc satis
convincit, Evangelium suum ità concludens: Hæc
scripta sunt, ut credatis, & c.

LXXIII.

Atque sic ratiunculis Stapletoni expeditis, ad
sententiæ nostræ *κατασκευη* progredimur. Dicimus
itaque, Scripturæ sacræ divinam & longè excellen-
tissimam esse auctoritatem: Indeque inferimus, ip-
sam divinæ auctoritatis suæ maximè idoneum te-
stem, seu, in genere causæ externæ primam, maxi-
mam, optimam esse, per quam divina ejus auctori-
tas nobis persuadetur, & ob quam *πληροφορία* ea, quæ
est fidei, à nobis suscipitur.

LXXIV.

*Stapleton.
in Tripli-
cat. cap.
ult.* Et antecedens quidem, quod in principali no-
stro argumento erat minor propositio, tam manife-
stam habet veritatem, ut Adversarij etiam ipsi eam
admittere cogantur. Agnoscunt enim verbum Dei
esse, quod scriptura sacra proponit; tum, tantum
verbum Dei esse divinum testimonium. Non po-
test igitur non divina & longè excellentissima ei
constare auctoritas. Nostra igitur etiam est con-
clusio sacram scilicet Scripturam divinæ auctori-
tis suæ, ut ea nobis persuadenda, & à nobis fidei
πληροφορία suscipienda est in causis externis primam,
maximam & optimam esse. Nisi fortè ex veris
præ-

præmissis falsam inferri posse conclusionem, Papi-
starum Dialectica, & nova disputandi Forma nuper
vidit, didicitve.

LXXV.

Verum enim verò quia veritatis splendor men-
tes ipsorum gravius præstrinxit, eam scripturæ sacræ
testimonijs illustribus, rationibus optimis & Patrum
suffragijs fortiùs evincemus.

LXXVI.

Et primùm scripturæ testimonia quod attinet,
ea in certas classes digesta, quàm brevissimè contra-
hemus. Primùm igitur (præsupposito ex partis utri-
usque sententia & consensu, verbum DEI esse, quod
in scriptura sacra proponitur) eam in genere causæ
externæ primam maximam & optimam esse, seu me-
dium fidei generandæ, Spiritui sancto maximè i-
doneum & aptum, omnia illa testimonia evincunt,
quæ de verbi divini summa vi & efficacia ad mo-
vandos & alliciendos hominum animos, fidemque
ijs generandam loquuntur. Vt quòd pluvix & ni-
vi non frustra in terram cadenti, sed eam humectan-
ti & frugiferam reddenti comparatur: Quòd item
semini, quod in terram jactum ex insita sibi virtute
fructificat: Quòd ἀπόθεξις appellatur πνεύματι καὶ
δυνάμει, δυνάμει θεῶ, λόγῳ θεῶ ῥῶν καὶ ἐνεργίαις,
quovis gladio ancipiti penetrantior, pertringens us-
que ad divisionem animæ & Spiritus, compagumque
& medullarum.

Isa. 55.

Luce 8.

1. Pet. 1.

1. Cor. 2.

Rom. 1.

Heb. 4.

LXXVII.

Ex his enim ita inferimus: Quod virtute longè
maxima & divina præditum est animos hominum

D 2 ad se

ad se rapiendi, fideq; eos imbuendi, illud, ut in *ἄνωγισον* est. Ità maximè idoneum instrumentum sive medium est Spiritui sancto, ad fidem hominibus ingenerandam. At verbum Dei seu scriptura sacra est tanta virtute prædita. Non potest igitur non maximè idoneum Spiritui sancto instrumentum esse fidei, ut de alio quocunq; doctrinæ cœlestis articulo, ità & de sua ipsius divina auctoritate, ingenerandæ.

LXXVIII.

Deinde, quæ de perspicuitate Scripturæ, in quantum, quæ salutem nostram concernunt, dilucidè & perspicuè proponit, loquuntur dicta, firmissimam quoque *κατασκευὴν* veritatis dictæ nobis suppeditant. Huc cum primis faciunt, quibus Scriptura sacra lucernæ, lumini, luci, comparatur; Tum, in quibus testimonij appellatione insignitur.

Psal. 119.
2. Pet. 1.
Esa. 8.

LXXIX.

Hinc sic concludimus: Lux non sibi, sed alijs lucet, eorumq; oculos ita afficit, ut & alia, & ipsam videant; tum testimonium respicit, quibus eo fides facienda est. At Scriptura sacra est lux & testimonium, & quidem divinissima lux & testimonium. Divinissimo igitur modo lucens & testificans, ut alia ad salutem pertinentia omnia, ità & suamet ipsius divinam auctoritatem agnoscendam, oculis mentis nostræ ingerit, fidemque ejus excellentissimo modo facit.

LXXX.

Tertiò: quibus Scripturæ dictis, Scriptura sacra seu doctrina, quæ in ea comprehenditur, Ecclesiæ funda-

fundamentum esse docetur, ea, ut certio-
riorem & divi-
norem scripturæ, quàm Ecclesiæ ejusve definitio-
num auctoritatem esse comprobant. (ut sine qua il-
lam corruere est necesse, haud secus, atque, sublato
fundamento, ædificium,) ità eandem suæ ipsius di-
vinæ auctoritatis primum, optimum & maximè ido-
neum testem esse demonstrant, ex cujus testimonio,
Spiritu sancto per ipsum operante, fides de divina
Scripturæ auctoritate vel tantùm, vel maximè &
primò concipiatur. Siquidem, ut utrimq; in con-
fesso est, certissima auctoritate opus est (Stapletoni
verba sunt) ut sua scripturis fides constet, & de scri-
pturarum Canone omnis è conscientijs dubitatio e-
moveatur.

*Libro 9.
princip.
Fidei doct.
cap. 4.*

LXXI.

Dicta, ex quibus argumentum hoc conficitur &
concluditur, sunt: 1. ad Ephes. 2. Ædificati super
fundamentum Prophetarum & Apostolorum, hoc
est, super doctrinam Prophetarum & Apostolorum
(quod etiam ipsi Adversarij agnoscunt) seu Vetus
& Novum Testamentum, ut Ambrosius haud paulò
dilucidius explicat, ut scilicet intelligatur doctrina
Prophetarum & Apostolorum fundamentum esse
Ecclesiæ, non tantùm, ut ea viva voce ab illis tradita
est; sed maximè, ut scriptis Veteris & Novi Testa-
menti consignata, & ad omnis temporis Ecclesiam
transmissa est: Quæ Ecclesia fundamento & doctri-
næ Apostolorum semper inædificata est & manet,
etsi viva docentes Prophetas & Apostolos nunc
non audiat; Quemadmodum & Prophetæ tunc,

*Tannerus
in colloq.
Ratisb.
ses. 6.*

cum Paulus ista scriberet, non, nisi in libris suis, audiebantur.

LXXII.

*Tannerus
ibidem.
Stapleton.
lib. 9. prin-
cip. cap. 3.* Neque enim Novi, ut adversarij mallent, sed Veteris Testamenti Prophetas intelligere Apostolum, præterquam quòd res ipsa docet, Patres quoque Chrysostròmus, Theophylactus, Oecumenius & alij attestantur.

LXXIII.

Secundum est, 1. Corinth. 3. ubi ità Apostolus: Fundamentum aliud nemo potest ponere, præterquam quòd positum est, J E S U S C H R I S T U S. Quo dicto dum Christus fundamentum Ecclesiæ esse dicitur, non per hoc Scripturæ sacræ hoc negari putandum est; quin potiùs de ea affirmari. Nam & Christus, & Scriptura est fundamentum Ecclesiæ, sed diversimodè. Christus primò, propriè & per se; Scriptura secundariò: Quatenùs videlicet in ea Christus cum universo merito obedientiæ, passionis, mortis & resurrectionis suæ, tanquam auctor & consummator salutis nostræ nobis proponitur.

LXXIV.

Quartò, quot etiam Scripturæ dicta eam tanquam fidei regulam proponunt, tot probatur eam non tantùm in se divinam esse; sed & ejus nobis fidem maximè facere. Regula enim respicit aliquid extrà se, cujus modus est, ad quem istud conformandum, & ex quo verum & rectum esse dijudicandum est. Si igitur Scriptura sacra, non est causa illius fidei, *πληροφορίας*, qua eam divinam esse credimus, nec

mus, nec regula istius Fidei erat. Certum est autem, & porro demonstrabitur, omnis fidei eam esse regulam.

LXXXV.

Et huc pertinent exempla praxeos & experientiae, quae ostendunt, creditum fuisse doctrinae Apostolorum antequam de ea, vel etiam persona & officio Apostolorum aliquod, eorum quidem respectu, qui eam tanquam divinam acceptabant, extaret publicum Ecclesiae testimonium vel iudicium: Ex Scriptura autem fuisse aestimatum: Sic de Berrohen-sibus legimus, quod conciones divi Pauli fide susceperint, non quod per Ecclesiae alicujus publicum testimonium & iudicium commendarentur; sed quod Scripturae sacrae, ad quae eas diligenter examinabant, conformes esse deprehenderent. Sic, non antecedente publico aliquo Ecclesiae testimonio & iudicio, audientes solummodo concionantem Paulum, concionem ejus, tanquam Dei concionem Thessalonicenses; Ipsumque Paulum, tanquam Dei Angelum Galatae susceperunt: Ob majestatem videlicet doctrinae, quam Paulus praedicabat, & divinam, quae ei aderat, *ἰσχυρὰ* & virtutem animos audientium ad se rapiendi, seq; ijs insinuandi.

LXXXVI.

Haec ex plurimis praecipua sunt scripturae testimonia, quae *ἡ κατασκευὴ* veritatis, quae est, quod sacra Scriptura fidei de divina sua auctoritate sit, in genere causae externae prima, maxima, optima, adducere visum est: Sequuntur rationes, & ex multis duae cum primis, quibus eadem luculenter & invictè confirmatur.

Pri-

LXXVII.

Primum igitur, quia omnium consensu Scriptura sacra principium est, ex natura principij, quę est ἀναπόδεκτον εἶναι, concludimus, hanc scripturam indemonstrabilem esse, hoc est, talem, quę ad fidem de divina sua auctoritate, plenè faciendam, non indigeat, extrà se, sufficiente aliqua auctoritate; sed cui per se credatur, & propter se, propter summam, quę ipsi inest, majestatem & auctoritatem: Sicut aliarum quoque scientiarum principia summam in se habent rationem, ob quam principia & vera esse creduntur.

LXXVIII.

Hoc argumentum, ut per se est invictum, ità ipsum minimè confutasse existimamus Stapletonum, dicendo: Principia Scientiarum esse indemonstrabilia, in eo quod quid est; Demonstrari autem posse, propter tarditatem nostram, demonstratione, quia est; Auctoritate scilicet Magistrorum, qui scientias profitentur: Et sic auctoritate Ecclesię scripturas sacras demonstrari, non quid sit, sed quia sint, ut à nobis divinę esse credantur.

*Lib. 9. Princip. cap. 3.
Et lib. 3. defen. cōtra Wtaker. cap. 16.*

LXXIX.

Frivolum verò hoc & nihil ad rhombum, κενόμυλον enim, de quo quęritur, est, quę sit in genere causę externę prima, maxima, optima, sufficiens fidei de divinæ scripturę sacrę auctoritate. Iam verò demonstratio principiorum, quia sunt, non facit plenam principijs fidem; sed ei solummodò viam parat; Ut discipulus alicujus scientię, rationem principiorum initiò nondum animadvertens, aucto-
ritate

ritate tamen Magistri motus principia esse credat. Quæ a. eruditior factus, principia esse, persuasissimū habet, non propter Magistri auctoritatē, sed propter rationem, quam in ipsis principijs animadvertit: Itā etiam se res habet, de auctoritate Ecclesiæ ad scripturam: Ad credendam auctoritatem scripturæ Ecclesia sua auctoritate primitus inducit: Ipsa a. fides confirmata & πληροφορία ex scriptura ipsa est: Ad quod confirmandum argumentum propositum dirigitur.

X C.

Secundò, quia utrinq; in confesso est, scripturam sacram esse authenticam, ex natura ipsius ἀυθεντίας, idē hoc modo probamus. Dicitur authenticum, nō, quod publicè auctoritate extranea comprobatum est, atq; sic, ut Stapletonus ineptè loquitur & sentit, auctora-
tum; sed ex græcè doctissimorum omnium consen-
su, quod sua auctoritate agit, se commendat, probat. *Lib. 3. De-
fen. adver.
Wuakerū
cap. 1.
Vide ap-
pendicem
Thesauri
Henrici
Steph.*
Est enim ἀυθεντης, ut Thucydidis scoliaſtes testatur, idem quod κύριος δεσπότης, ut ἀυθεντια sit talis auctori-
tas, qualis est in Domino, pro auctoritate omnia a-
gente.

X C I.

Hæc, non illa, τῷ ἀυθεντικῷ significatio cum sit, omnium rectè loquentium usu comprobata, ejusq; natura sit, sua auctoritate se commendare & probare, quis dubitet scripturam sacram hoc ipso, quod authentica est, repudiata, quantum ad fidem ἀυθεντίας suæ plenè faciendam, extranea Ecclesiæ auctoritate, solam fidei de divina auctoritate sua primam, maximam, optimam & sufficientem causam esse?

X C II.

Itā enim hinc anascevaſticè simul & cataſcevaſticè concludimus: Per quod Deus authenticè loquitur id, ut solum verè est authenticum, itā solum quoq; in genere causæ externæ, prima, maxima, optima & suf-

E ficiens

ficiens est, ad fidem omnium divinatorum mysterio-
rum, atq; sit etiam ἀυθεντία sua, plenè faciendam. Sed
per solam Scripturam sacram tanquàm verbum suū,
& non etiam per Ecclesiam, Deus authenticè loqui-
tur. Ergò Scriptura sacra, ut in se est verè authentica,
ità, exclusis ab hoc axioma Ecclesiæ definitionib.,
sola in causis externis fidei, de ἀυθεντία sua prima, o-
ptima, maxima, & sufficiens est.

X C I I I.

Minoris veritas non tantum suprà demonstrata
est, sed & ejus lux tanta est, ut eam Adversarij vel in-
viti agnoscere & admittere cogantur: Apparebit hoc
ex loco quodam Ludovici Molinæ in r. Thom. quæ.
I. artic. 2. disp. I. quem sub finem thesium inde ver-
botenùs transcribemus, ut vis veritatis ex Iesuitarum
omnium longè eruditissimi à complicib. suis dissen-
su, tantò luculentiùs appareat, ipsaq; veritas magis
placeat.

X C I I I I.

Restat, ut uno vel altero Patrum Orthodoxorum
suffragio veritatem non tam probemus, quàm illu-
stremus. In primis verò illustra sunt: Primùm illud
Ambrosij: Noli Arriane ex nostris æstimare divina,
sed divina crede, ubi humana non invenis. Tum illud
Chrysofomi: Gravior est Scripturarum ac Prophe-
tarū doctrina, quàm si quid à mortuis resuscitati re-
nunciant, illud considera, quod quisquis mortuus est,
servus est: Quæ verò Scripturæ loquuntur, locutus
est Dominus. Proinde etiam si mortuus reviviscat,
etiam si Angelus de cælo descendat, maximè omniū
credendum est Scripturis. Tertio illud Salviani: Hu-
mana omnia dicta argumentis & testibus egent: Dei
a. sermo ipse sibi testis est: Quia necesse est, quicquid
incorrupta veritas loquitur, incorruptum sit testimo-
nium. Quarto deniq; illud Iunilij, quo omnia κριτήρια,
ex qui-

Lib. 1. de
Fide ad
Gratian.
cap. 5.
De Lazaro
concione 4.

Lib. 3. de
Providen-
tia.

ex quibus scripturæ sacræ auctoritas commendatur, & commendata fide à nobis suscipitur, accuratè percensens, testimonij Ecelesiastici ne meminit quidem: & quæ recenset *κερίγια* pleraq; scripturæ ipsi insita sunt. Ita enim discipulos interrogantes & Magistrū respondentem introducit: D. Unde probamus libros religionis nostræ esse divina inspiratione conscriptos? M. ex multis: quorum primum est ipsius scripturæ veritas: Deinde ordo rerum, consonantia præceptorum, modus locutionis sine ambitu, puritasq; verborum: Additur conscribentium & prædicantium qualitas, quod divina homines, excelsa viles, infacundi subtilia, non nisi divino Spiritu tradidissent. Tum prædicationis virtus, quam, dum, licet à paucis despectis, prædicaretur, obtinuit. Accedunt his testificatio contrariorum, ut Sybillarum, vel Philosophorum, expulsio adversariorum, utilitas consequentium, exitus eorum, quæ per acceptationes & figuras, & prædictiones prædicta; Ad postremum miracula jugiter facta, donec Scriptura ipsa susciperetur à gentibus. De qua hoc nunc ad maximū miraculum sufficit, quod ab omnibus suscepta cognoscitur.

XCV.

Et per hæc, quod nos facturos suprâ recipiebamus, præstitimus: Ostendimus sc: anascevaasticè & catacevaasticè summâ & excellentissimâ auctoritatē, non Ecclesiæ, sed scripturæ sacræ esse: Atq; hinc causam fidei, de divina scripturæ sacræ auctoritate, in externis primam, maximam & optimam esse, non Ecclesiæ judicium, testimonium & auctoritatē; sed scripturæ ipsius, quæ divinæ auctoritatis suæ testis divinissimus & longè certissimus est. Quod demonstrandum erat.

Deum æternum patrem Domini nostri Jesu Christi, qui lucem habitat inaccessam, & à quo omne bonum donum & perfectum provenit, toto pectore oramus, ut, ipsius prælucente lumine, divinam Scripturæ sacræ majestatem, & auctoritatē agnoscentes, eam tantò impensius amemus, devotius veneremur, diligentius scrutemur, & per hoc, divini Spiritus adspirante gratia, ad salutē animæ nostræ æternam proficiamus, per Jesum Christum Dominum & Servatorē nostrum, Amen.

1. Tim. 6.

Jacob. 1.

Sequi-

Sequitur locus Ludovici Molinae Jesuuitae, de quo
thesi 93, verbotenus descriptus ex ipsius in primam
Thome commentario Quest. 1. articul. 2.
Disput. 1.

Negat, Melchiorem Canum secutus lib. 12. de locis cap. 3. Ecclesia defini-
tiones esse principium fidei, sed hoc ad solam scripturam sacram pertine-
re, idq; ex hac ratione: Quia concursus, inquit, quo Spiritus san-
ctus præstò adest Ecclesiae Catholicae, ipsiusq; capiti, summo
Pontifici, non est, ut aliquid de fide efficiat, quod ante non es-
set de fide: sed solùm ne erret in declarandis ijs, quæ ad fidem
mediatè vel immediatè pertinent. Quarè sicut in Ecclesia
non est facultas & auctoritas, faciendi aliquid de fide, quod
anteà tale non esset; sed solùm fidelibus declarandi, quid cer-
tò de fide habendum sit: Ita neq; est facultas & auctoritas,
condendi ullam novam scripturam, librumve Canonicum,
aut partem aliquam ei addendi; sed solùm dijudicandi inter
libros canonicos & non canonicos. At verò auctores Scri-
pturæ sacræ, quorum lingua, ut Regius Propheta in Psalmo
44. fatebatur, tanquàm calamus erat Dei, & per quos multi-
fariàm multisq; modis loquebatur Deus, ut Paulus ad Hebræ-
os 1. testatur, quemadmodum auctoritatem habebant, ut
quod literis mandarent eo ipso ad fidem pertineret; ità etiam
novas scripturas condendi.

*Idem scilicet dicit, quod nos thesi 92. brevius: Deus per scripturam
sacram loquitur authenticè; per Ecclesiam verò non loquitur authenticè.
Sola igitur Scriptura sacra, non etiam Ecclesia definitiones, sunt principium
fidei.*

AB: 155087

ULB Halle
002 702 754

3

28. 2. 1977
Jb
Handb. 1

radice... rūt in san... guine agerū lauerūt stolis

radice... corpora sua... ppter deū ad

meruerūt habere coronas... peruerūas. & in

patri et fili-o et spiri... tui scō. & in sag. Laudes

intra quinta passi sūt tormentā. ut securi pueniret ad

ru. Evovae. ā Cum palma ad regna puenierūt scī.

coris meruerūt de manu dei. Evovae. ā Corpora scō

al sūt et uiuent nomina eorum in eternū. Evovae. ā

omni dñm benedicite in eternū. Evovae. ā Martini

5
DE SACRA SCRIPTURA

DISPUTATIO III.

qua est

DE AUCTORITATE
SCRIPTURÆ ALTERA, IN QUÆ
Pontificiorum opinio anascevaſticè destruitur, eiſque op-
poſita veritas explicatur & cataſcevaſticè aſtrui-
tur ſeu confirmatur,

Ad publicam συζήτηſιν in Academia Gryphiſvval-
denſi propoſita

à

BARTHOLEMÆO BATTO S.S.
Theologia Doctore & Professore,

Respondente

BARTHOLDO KRAKEVITZ
Nobili Rugiano,

17. Martii.

G R Y P H I S V V A L D I
Exſcripſit Auguſtinus Ferberus Junior,
Anno c1o. 1o. CIV.